

Dagens frågor

Det verkliga motivet

I debatten kring LO-SAP-förslaget om fackföreningsstyrda fonder gjordes i våras ett inlägg av Kjell-Olof Feldt, som märkligt nog inte har uppmärksammats. Det har sitt stora intresse, därför att Feldt rakt på sak talade om varför socialdemokratin till varje pris vill undvika individuellt anknutna fonder. Hans ord föll sålunda (SvD 16/5):

"Ett sätt att öka dynamiken i ekonomin vore att skaffa fram kapital genom löntagarfonder.

Men individuellt anknutna löntagarfonder är en omöjlighet. För de hotar solidariteten och sammanhållningen inom fackföreningsrörelsen. Om man inte förstår detta är det bara att titta på banktjänstemannaförbundet.

I de affärsbanker där det finns individuella fonder tenderar avkastningen från dessa att överstiga den årliga löneökningen. Inom förbundet finns också anställda i tex sparbanker och jordbrukskassor där individuella fonder är en omöjlighet därför att vinstdelning är omöjligt. Det är klart att sammanhållningen i fackföreningarna hotas och därför kommer löntagarna aldrig att acceptera individuella fonder."

Summan av denna text är ju att även om det kan bevisas att individuella fonder är en både ur samhällets och de enskilda medborgarnas synpunkt överlägsen lösning av problemet om spridningen av äganderätten till företagen, så är en sådan lösning oacceptabel för socialdemokratin. "Sammanhållningen i fackföreningarna" får inte hotas, sedan må en individuell lösning ha vilka fördelar för effektiviteten, den sociala rättvisan och demokratin som helst. Fackföreningarnas styrka är helig, och hör sen!

Mera tydligt kan det inte gärna sägas att

maktmotivet, kravet att socialdemokratin leddarskikt i LO-SAP-maktapparaten skall övertaga den totala kontrollen över näringslivet, fortfarande är det egentliga motivet till den socialdemokratiska kampanjen för fackföreningsstyrda fonder.

Den betygsfria grundskolan

I ett kraftfullt inlägg i betygsfrågan av Gösta Bohman, där han markerade att han talade som partiledare, har moderata samlingspartiets ståndpunkt klarlagts. Många både utom och inom partiet torde ha upplevt detta som befriande.

Under våren fick man uppleva en i hög grad osorterad och förvirrad debatt kring betygen i grundskolan. Högljudda röster, bla från radikala elevorganisationer liksom från jämlikhetsfanatikerna i olika politiska grupperingar, höjdes för att betygen skulle helt avskaffas. I stället skulle föräldrar och elever få "orienterande samtal" med lärarna om elevernas förmåga och prestationer.

Gösta Bohman förklarade i sitt anförande i Boden i slutet av maj kort och gott att han ville ha betygen kvar. Han syftade då inte på det system med relativa betyg, som introducerades av de socialdemokratiska skolpolitikerna på 1960-talet, utan på en modern form av målrelaterade betyg. Att skolministern, Britt Mogård, är av samma uppfattning kan tagas för givet. Det är välgörande att veta att skolsidan av utbildningsdepartementet ligger fast i moderat hand genom den starka kombination som Britt Mogård och hennes statssekreterare Anders Arfwedson representerar.

Ty i betygsfrågan är ett förhållande uppenbart. Vi har inte råd med ytterligare sänkt standard i grundskolan – vilket skulle

bli den oundvikliga följderna av en betygsfri skola. Tvärtom måste vi öka studieeffektiviteten – både genom fastare disciplinära normer och större respekt för betygsmätta baskunskaper och färdigheter. Vad som under 1980- och 1990-talen kommer att brista ifråga om kvantitativa resurser av arbetskraft – de unga arbetande årsklasserna blir ju för små – måste motverkas genom hög kvalitativ kapacitet. Eljest blir nivå-sänkningen beträffande personlig konsumtionsnivå och social välfärd ännu mera drastisk än vad som redan kan befaras.

Till detta kommer ett annat skäl som jämlikhetsfanatikerna besynnerligt nog inte har upptäckt. För elever ur sk studiesvaga hem är betygen en hjälp. De behöver möjlighet att objektivt fastställa var de står för att få självförtroende. I ett betygsfritt system har de inte någon måttstock på sin förmåga att planera och arbeta för en yrkesutbildning byggd på högre studier.

Att taga ifrån dem möjligheten att studera "inte för skolan utan för livet", som det hette förr i världen, innebär en social diskriminering av dem. Genom den egalitära utbildningspolitiken har socialdemokraterna redan lyckats att göra det väsentligt svårare för arbetarbarn än för akademikerbarn att gå till högre studier. Därav den fortsatta sociala snedvridningen vid rekryteringen till universiteten. Den betygsfria skolan skulle bli en katastrof ur den sociala rättfärdighetens synpunkt.

Till skattesystemets sammanbrott

I nr 5/6 av Svensk Tidskrift i år skrev regeringsrådet Gustaf Petrén en artikel om Skattesystemets sammanbrott. Både politiker och skatteexperter erkänner att vårt skattesystem håller på att bryta samman. Det er-

känns också att detta beror på de konfiskatoriska marginalskatterna, som givit upphov till en "svart sedvanerätt", där folk flyr skatterna under attityden "rädde sig den som kan". Det finns numera knappt någon ekonomisk åtgärd av mera betydande räckvidd i den enskilda sfären eller i affärslivet, där inte skattesynpunkterna blir de primära. Att hitta luckor i skatterätten eller tänja ut den så långt som möjligt för att undvika skatt börjar betraktas som ett naturligt och moraliskt självförsvar.

En annan reaktion börjar ses som lika naturlig och lika moraliskt berättigad, nämligen att minska arbetsinsatsen. Om det allmänna bedrager människorna på frukterna av deras arbete, hämnas de arbetande med att slå av på arbetstakten. Att detta i längden blir förödande för den enskilda sektorn, den som skall producera, sälja och distribuera alla de varor som behövs i ett modernt samhälle, erkänns också öppet.

Men det finns ett annat, större område, där konsekvenserna av skattepolitiken för effektiviteten inte har uppmärksamats tillräckligt, nämligen den offentliga sektorn. I dag går 55 % av BNP över denna del av vår samhällsekonomi.

Vad får marginalskatterna för verkningar på denna sektors förmåga att fungera effektivt? Om vi överför de iakttagna konsekvenserna i form av ökad sjukfrekvens och minskad arbetsinsats inom den enskilda sektorn till troliga motsvarande verkningar inom den offentliga, blir slutsatserna bekymmersamma. Det råder en allmän klagan över byråkratisering, långsam handläggning av ärenden, dålig vård, långa väntetider inom sjukvården. Samtidigt stiger kostnaderna, bl a på grund av de oavslåtliga kraven på inrättande av nya tjänster. Här är särskilt för-

hållandena inom den landstingskommunala delen skrämmande.

Har vi inte anledning misstänka att högskattesamhället driver på verkningarna av Parkinsons lag om den automatiska tjänsteexpansionen i en byråkrati? Att kräva en ny tjänst kan ju vara ett sätt att minska den egna arbetsbördan. Har vi inte också anledning att misstänka att tendenserna till byråkratisk långrotning har en bakgrund i olust över skatterna? De orimliga marginalskatterna är sannolikt en svår belastning för alla samhällsinstitutioners möjlighet att fungera effektivt. Vilka krafter skulle inte frigöras om regeringen beslöt sig för att angripa de samhällsekonomiska problemen i deras rot – ett progressivskattesystem som blivit en olycka för oss alla.

Kulturarbetare

En kulturarbetare är, skulle man tro, en person som sysslar med kultur i någon form. Man skulle också tro att han, för att utföra sin gärning, skulle behöva känna till något om kultur. Hur felaktigt detta resonemang är framgår av att redaktör Rolf Börjlind kallar sig själv kulturarbetare (enligt artikel i NT 17 juli). Hr Börjlind identifierar sig som den som i Aftonbladet (s) anförtröddes att

redigera den sk satiren om statsminister Fälldin som mentalsjuk.

Sveriges radio (vem annars?) beredde honom nyligen tillfälle att i serien Tystnad i Sverige uttala sig om tillvaron. Han ser den så: "Sågspånen har sakta lagt sig till ro i nationens urblåsta kranium. Fradgan har torkat i de insiktslösa mungipor. Enfaldens lansiärer har stupat vid väderkvärnen. Den goda smakens senila fågelskrämmor har vädrat sina skröpliga fördomar och yrvakna feministiska tvestjärtar har vält på rygg."

Sin egen uppgift i denna egendomliga tillvaro karakteriserar han på följande sätt: Den "handlar inte om falska pjäser i ett falskt spel. Min uppgift som kulturarbetare i Sverige handlar inte om vedertagna spelregler i en vedervärdig korruption. Det finns inga spelregler."

Det kan som synes inte vara lätt att följa med hr Börjlind i hans poetiska språk. Hans påstående att han inte låter sig styras av några spelregler är dock tydligt nog, och man tror honom gärna. Så även i en annan fråga – och det känns skönt att inte bara behöva vara negativ då man bedömer fenomenet Börjlind. Han säger om sig själv, och det är nog riktigt: "Öppnar jag munnen rinner hjärnsubstansen ut."